

"Cum historia pro securitate!"

**SZEMERE BERTALAN
MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI
TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG**

☒ : H-1037 Budapest, Haránt utca 12.

☎ : (+36/06-1) 250-6199 ; @ : paradi.jozsef@gmail.com

Web: <http://www.szbmrtt.at.w.hu>

A körlevelek megtalálhatók a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján

Tárgy: *Recenzió: „Az ellenség gyermekei.”*

**KÖRLEVÉL
(2020-410)**

Tisztelt Tagtársaim kedves Szimpatizánsok! Ezúton tájékoztatlak Benneteket arról, hogy

ALFÖLDI Vilma:

Az „Ellenség” gyermekei.
című műve

2020 tavaszán megjelent.

A tanulmány azt a kérdést, boncolgatja hogy felelősségre vonható-e a gyermek a szülei vélt vagy valós bűnei miatt! A II. világháborút követően az „osztály-ellenség” gyermekeinek megbüntetése, kizárása a közép és felsőfokú oktatásból kormányprogram volt. A 7870/1948. (VII. 25.) Korm.r. rendelet értelmében, a továbbtanulni szándékozó gyermekeket származásuk szerint központilag meghatározott kategóriákba sorolták, s a továbbiakban ez a kategória határozta meg, hogy a gyermek sorsát. Az osztályellenség gyermekeit, — nevezetesen, a volt csendőrök gyermekeit — szinte minden esetben a tiltott „X”-es kategóriába sorolták.

A szerző családja érintett volt, tekintve, hogy az apa csendőr főtorzsőrmenterként szolgált 1920-1944-ig. ALFÖLDI Mihály négy gyermeke 1938-1945 között született, tehát az 1963-ig hatályban lévő származás szerinti kategorizálás, elvileg mind a négy gyermeket érintette. Őket már a középiskolába sem vették fel. A legfiatalabb gyermek 1959. évi felvétele kivétel, egy nem tipikus történet. A szerző saját érintettsége révén a témában folytatott levéltári kutatásai során szembesült azzal, hogy- az 1959-es tanévben Szabolcs-Szatmár Megyében 40 gyermek felvételi kérelmét utasították el származásukra való hivatkozással. Az elutasítottak kétharmad részének csendőr volt az apja, ez volt a elutasítás indoka, ami további magyarázatot nem is igényelt. Az volt a cél, hogy megakadályozzák, hogy az e kategóriákba sorolt gyermekek értelmiségivé válhassanak, hiszen érettségi nélkül legfeljebb szakmunkások lehettek. Tovább lépésre csak rendkívül szűk körben, kivételes esetben volt lehetőség. A szerző az elutasított gyermek megrázó fellebbezéseit olvasva, úgy döntött, hogy az Ő anyagaikat is feldolgozza, s függelékként a saját családja történetéhez csatolja. Ezek a szomorú esetleírások, hasonlóak ALFÖLDI-család történetéhez hitelesítik azt.

A könyv adatokkal bizonyítja, hogy 14 év alatt több ezer gyermek sorsát lehetetlenítették el! Nem érheti a szülőt nagyobb csapás, mint az, hogy tehetséges gyermekét az ő múltja miatt lehetetlenítik el, akadályozzák a tehetségéhez méltó kibontakozását. A kirekesztett gyermekek sorsával, — különösen, a csendőr gyermekek sorsával nem — eddig senki sem foglalkozott, az érintettek még ma is

félnek, nem merték emlékeik megírását névvel vállalni, úgy érzik, hogy ez még ma is szalonképtelen történet.

A kötet, a fentiekkel kibővített családtörténet, melyet az alkotó a tudományos művekkel szemben támasztott elvárásokkal harmonizálva hozott létre. A könyvet az teszi érdekessé, hogy az „ellenség” gyermekeinek a sorsát átélő szerző belülről vizsgálja a témát, közlendői pedig nem nélkülözik — a több mint fél évszázad távlatából felsejülő — azon érzéseket és élményeket, amelyek lényegében az egész életére kihatottak. Az átélt zaklatások ellenére azonban a szerzőnek mégis sikerült objektív hangvételű művet létrehozni, amelyben nem a gyűlölködő hangnem a meghatározó, hanem egy sajátos történelmi időszakban létrejött életút tapasztalatai átadásának az igénye.

Az A/5-ös méretű kötetet a Püski Kiadó adta ki 223 oldal terjedelemmel. A kötet borítója pasztellszürke alapszínezetű. Az első borító a szerző nevét, a könyv címét és idézetet tartalmaz, alatta pedig a négy testvér gyermekkori fényképe látható. A hátsó borító is idézeteket tartalmaz, mégpedig a gyermek továbbtanulásával kapcsolatosan született háromféle álláspontot, amelyek egyben háromféle életfelfogást tükröznek. A kötet gerincén a szerző neve és a mű címe olvasható. A könyv tartalma a hagyományos cím negyed ívvel kezdődik, melyet ajánlás követ. A szerző művét édesapja és édesanyja emlékének ajánlotta: „*Szeretett szüleink, Alföldi Mihály és felesége, Tóth Matild emlékére.*” Az ajánlást a tartalomjegyzék követi. A két szintű fejezetrendszer 5 fő-, és 12 alfejezetcímet tartalmaz. A tartalomjegyzék után következő részben a szerző köszönetet mond mindazon intézményeknek és személyeknek — 4 szervezetnek és 12 természetes személynek — akik, illetve amelyek elősegítették műve létrehozását. A 168 oldal terjedelmű főszöveg tartalmát a szerző olvasmányos formában írta meg. Az előadásmód könnyed, gördülékeny, mentes a barokkos, többszörösen összetett mondatoktól és a napjainkban a tudományos művekben elburjánzó idegen kifejezések használata sem jellemzi a kötetet. Az írásmű szerkezeti felépítése logikus, a fejezetek egymásra épülnek és egymásból következnek. Összességében visszatükrözik a kor hangulatát és azt az életérzést melyet az „ellenség gyermekei” megélték.

A főszöveget a jegyzetapparátus követi. A szerző művében összesen 179 hivatkozást helyezett el. A levéltári források tekintetében a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára és az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára anyagaira hivatkozott. A publikációkat illetően 47 szerző tollából 27 kötetre, továbbá 35 tanulmányra, illetve cikkekre, valamint doktori disszertációra, dokumentumgyűjteményre és interjúra stb. hivatkozott az alkotó.

Összesen 16 folyóirat — köztük a Rendvédelem-történeti Füzetek — hasábjain publikált 24 alkotás szerepel a mű felhasznált irodalomjegyzékében. A többi hivatkozott írásmű más jellegű kiadványokban jelent meg. Tudományos társaságunk tagjainak publikációi közül a hivatkozott művek között szerepel:

- KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között*. Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadó Alapítvány. 175 p. HU-ISBN 963 90 7982 0. /Pannónia Könyvek/ HU-ISSN 0237-4277

- KOVÁCS Zoltán András: Csendőrsors Magyarországon 1945 után. 103-140.p. In OKVÁTH Imre (szerk.): *Katonai perek 1945-1958*. Budapest, 2001, Történeti Hivatal. 368 p. HU-ISBN 963 00 74 64 8. /Közelmúltunk hagyatéka./ HU-ISSN 1586-9784.

- PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945*. Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.

- PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 77-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

- SZAKÁLY Sándor: *A 2. VKF. osztály. Tanulmányok a magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás történetéből 1918-1945*. Budapest, 2015, Magyar Napló. 271 p. HU-ISBN 978 615 54 6561 1.

- VINCZE Gábor: *Csendőrsorsok 1945 után az állambiztonsági és népbírósi iratok tükrében*. Ópusztaszer, 2019, Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark. 342 p. HU-ISBN 978 615 00 3224 5.

- ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállása 1945 előtt és után. In PARÁDI József et al. (szerk.): *Magyar csendőrség-történeti tanulmányok*. Budapest, 2015, Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 401 p. HU-ISBN 978 963 89 8288 9. /Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok, 1./ HU-ISSN 2415-9875.

„Az ellenség gyermekei.” című kötetet fotómellékletek zárják, ahol bizonyítványok, levelek, jegyzőkönyvek képei láthatók. ALFÖLDI Vilma édesapja a Magyar Királyi Csendőrség kötelékében teljesített szolgálatot altisztként. A II. világháború során Linz térségében esett amerikai fogságba, ahonnan annak ellenére hazatért, hogy az amerikaiak felhívták a figyelmét arra, hogy a hazájában valószínűleg üldöztetésben lesz része.

Az amerikai előrelzés sajnos igaznak bizonyult. Nem csak a családfőt, hanem az egész családot hátrányos megkülönböztetésben részesítette a magyar pártállam. A Magyar Királyi Csendőrséget — társadalmi osztály alapú indíték nyomán — a RÁKOSI Mátyás által vezetett KMP nyomására, többszöri nekifutás következményeként az 1 690/1945. (V. 7.) ME.r.-el oszlatták fel, melyben a testület kollektív felelősségét nyilvánították ki. A rendeletből azonban kilóg a lóláb, hiszen nem tetteket, illetve elkövetőiket nyilvánították bűnösnek, hanem a testülethez tartozás önmagában jelentette a bűnösséget. A megbélyegzés alól pedig csak azok kaphattak felmentést, akik azt bizonyították, hogy azzal az állammal fordultak szembe, amelynek a törvényes rendjét védelmezni voltak hivatottak.

Míndez annak a „szalámi taktikának” az első lépései közé tartozott, amely a magyar jobboldalt szeletenként kívánta felmorzsolni. A Magyar Királyi Csendőrségre azért került sor már a taktika alkalmazásának a kezdetén, mivel a polgári magyar állam szilárd bástyájának számított. A csendőrség helyébe pedig a magyar államrendőrséget állították, amely — a vidékre is kiterjedő működési területgyarapodása nyomán — a magyar rendvédelemben monopol helyzetbe került. A

RÁKOSI Mátyás által vezetett KMP minden bizonnyal úgy ítélte meg, hogy ebben a szervezetben sokkal könnyebb lehet az egyeduralomra törő KMP-nek a saját embereit pozícióba helyezni, ezáltal pedig a szervezetet uralni, mint a csendőrség esetében. Csupán a Magyar Királyi Csendőrség létszáma mintegy 12 000 főt tett ki. Hozzászámítva a családtagokat is több tízezer ember hátrányos megkülönböztetését alapozta meg a Magyar Királyi Csendőrség feloszlataásáról szóló jogszabály oly módon, hogy gyakorlatilag esélye sem volt a többségében vétnen személyi állomány tagjainak, illetve hozzátartozóinak arra, hogy az ártatlanságukat bebizonyíthassák.

A csendőrség szervezetéhez való tartozás joghátrányai sohasem évültek el. Ameddig a magyar pártállam fennállt ezek a joghátrányok érvényesültek a hozzátartozókra kiterjedően is. Az úgynevezett „ellenség” kategória azonban jóval szélesebb volt, mint a volt csendőrök és a leszármazottjaik köre. Ez sajtáságos helyzet volt, hiszen a párállami rendszer igyekezett a társadalom perifériájára szorítani és az első adandó alkalommal kivonni a társadalomból az „ellenség” kategóriájába sorolt személyeket. Ugyanakkor viszont az üldöztetéseknek a gyermekekre való kiterjesztése által szándékaik ellenére arról is gondoskodtak, hogy az ellenségesnek tartott közeg utánpótlásban részesülhessen az ifjabb generációk sorából. Az üldöztetés pedig valódi volt, hiszen a gyermekek életük minden fontosabb eseménye kapcsán érzékelhették a hátrányos megkülönböztetésüket. Fehér holló kategóriába tartozó esetnek számít az, hogy ALFÖLDI Vilmának csendőr családi múlttal sikerült bekerülni egy gimnáziumba, majd bölcsészdiplomát szereznie, mivel a 15 388/1959. MM.r. nem tette lehetővé, hogy az úgynevezett „ellenség gyermekei” is tovább tanulhassanak.

A tanulni vágyó csendőr leszármazott lány azonban nem értett egyet a továbbtanulását meggátló bürokratikus eljárással, így — környezete javaslatára — levélben fordult az irányító tárcához meghallgatást kérve. A meghallgatás eredményeként kapott lehetőséget a továbbtanulásra: *„A tanuló a bizottsági határozat után személyesen járt nálunk, Benczedy elvtárrsal is beszélt. A tanulóval való beszélgetés során, arról győződünk meg, hogy felkészültsége, bátor és határozott magatartása alapján, férőhely esetében általános gimnáziumi továbbtanulását engedélyezzük.”*

A könyv ALFÖLDI Vilma és közvetlen hozzátartozói életútját mutatja be, amelyet a magyar pártállam politikai rendőrségének a figyelme és beavatkozási cselekményei kísértek. Mivel nem tartom a recenzió feladatának a tartalom részletes ismertetését, ezért azok bemutatásától tartózkodom. Viszont ajánlom mindenki figyelmébe e művet. A kötet fő erényének tekintem ugyanis, hogy nem a XXI. század objektív, vagy elfogult nézőpontjából, hanem a kortárs szemszögéből tárja fel a témát. Ez teszi egyedivé és értékesé az egyébként is érdekes és jól megírt életút bemutatását.

A kötet borítója

Szerző: dr.univ. ALFÖLDI Vilma

A magyar rendvédelem-történet művelésének elősegítése érdekében végzett tevékenységetekhez további eredményeket kívánok!

Budapest, 2020. VIII. 31.

Tagtársi üdvözlettel:

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke